

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 6/10 2021 om grænsehindringer i Norden.
(Redegørelse nr. R 3).

Ministeren for nordisk samarbejde (Flemming Møller Mortensen):

INDLEDNING

Efter aftale med Folketinget er der i dette Folketingsår ekstraordinært en redegørelsesdebat om grænsehindringer i Norden, som er belyst i denne redegørelse. Redegørelsen belyser dels hindringer relateret til COVID-19 samt hindringer af mere generel karakter. Der er især fokus på hindringer som prioriteres af Grænsehindringsrådet eller af Danmarks medlem af Grænsehindringsrådet, Bertel Haarder.

Den nordiske vision er, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region. I den nye handlingsplan for Nordisk Ministerråd indgår arbejdet med mobilitet på en række områder bl.a. konkret i mål 7 om udvikling af arbejdsmarkedet.

De nordiske lande samarbejder i Nordisk Ministerråd på at undgå og fjerne unødige grænsehindringer. Grænsehindringsrådet har en central rolle i arbejdet. Grænsehindringsrådets virksomhedsrapport, som belyser deres arbejde, er under udarbejdelse. Samarbejdsministrene og sektorrådene arbejder også aktivt med at fremme mobilitet. Det sker bl.a. gennem lovgivningssamarbejde og digitaliseringsarbejdet, hvor bl.a. arbejdet med Nordic Smart Government vil udgøre en lettelse for erhvervslivet.

I 2021 skal der vedtages et nyt mandat for Grænsehindringsrådet for perioden fra 2022. Regeringen vil arbejde for at de samlede rammer for arbejdet med grænsehindringer i Nordisk Ministerråd styrkes. Erfaringerne fra COVID-19 skal i den forbindelse inddrages. Det var hensigten med Grænsehindringsrådets mandat for denne periode at samarbejdet mellem Grænsehindringsrådet og sektorrådene blev styrket, og det er der bl.a. blevet arbejdet for under Danmarks, Grønlands og Færøernes formandskab i 2020. Der ses dog behov for en yderligere styrkelse med fokus på fælles problemidentifikation og afgrænsning samt overvejelse af mulige veje til løsning.

COVID-19-relaterede hindringer

I redegørelse om det nordiske samarbejde er redegjort mere generelt for samarbejdet under COVID-19 og det fremadrettede arbejde med erfaringsopsamling og styrket samarbejde i krisetider.

De nordiske lande har ikke valgt samme strategi. Alle lande har undervejs indført rejserestriktioner, og mobiliteten i Norden er blevet påvirket. Der har generelt været særlig op-

mærksomhed på og dialog mellem landene om at begrænse konsekvenserne i grænseregionerne.

Grænserestriktionerne har i nogle tilfælde medført afledte problemstillinger blandt andet for pendlere og udvalgte problemstillinger er beskrevet nedenfor.

UDVALGTE GRÆNSEHINDRINGER

I det følgende afsnit belyses en række grænsehindringer, som vurderes som særligt centrale. Det drejer sig om grænsehindringer, som enten er prioriteret af Grænsehindringsrådet, eller som vurderes som centrale af andre aktører:

ANDERKENDELSE AF ERHVERVSKVALIFIKATIONER

De nordiske lande har igennem de seneste år samarbejdet om at fremme gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer til gavn for det nordiske arbejdsmarked. Danmark anerkender i praksis alle erhvervsuddannelser fra Norden fuldt ud. Eventuelle oplevede hindringer udgøres således ikke umiddelbart af dansk lovregulering, men i højere grad af branchernes egen regulering, herunder de fortsat forskellige modeller for anerkendelse af erhvervsuddannelser på tværs af Norden og en ikke entydig fælles forståelse af brancheregulerede hindringer. Uddannelses og beskæftigelsessektorerne har etableret et fælles projekt om brancheregulerede erhverv. Første spor i projektet indikerer, at udfordringsbilledet er mindre end antaget. De eksempler, der er identificeret, er primært indenfor bygge- og anlægsbranchen, hvor det drejer sig om certifikater, opkvalificering, ID-kort mv. Denne første kortlægning danner udgangspunkt for næste spor i projektet, hvor konkrete løsningsmuligheder bliver identificeret.

FORSKELLE I BYGGEREGLER

Der er nedsat en styregruppe for harmonisering af byggeregler for et mere integreret marked for byggeri i Norden med det formål er at fremme det langsigtede arbejde for at skabe et fælles nordisk byggemarked, eksempelvis gennem samarbejde om harmonisering af de nordiske landes byggeregler, hvor det kan være relevant. Styregruppen skal initiere og fremme indsats, der styrker integrerede og grønne vækstbetingselser for byggeribranchen.

GEOBLOKKERING AF OFFENTLIGT MEDIEINDHOLD

Geoblokering er en teknisk foranstaltning, der indebærer, at et programindhold on demand er blokeret for brugere i et nærmere begrænset territorie, og indholdet vil derfor kun kunne tilgås af brugere i et bestemt afgrænset geografisk område. Geoblokering er et vigtigt værktøj til at understøtte forretningsmodeller til finansiering og understøttelse af film- og

tv-produktion. I 2018 trådte geoblokeringsforordningen i kraft, som forbyder uberettiget forskelsbehandling af kunder, der køber varer eller tjenesteydelser. Forordningen sikrer, at kundernes nationalitet, bopæl eller hjemsted ikke kan bruges til at nægte adgang til en onlinebutik. Målet med forordningen er, at forbrugere bør kunne »handle lokalt« hvor som helst i EU.

Geoblokeringsforordningen gælder endnu ikke på det ophavsretlige område. I 2020 udkom Kommissionen med en rapport om status vedrørende en udvidelse af forordningens anvendelsesområde til ligeledes at gælde ophavsretligt beskyttet materiale. I rapporten konkluderer Kommissionen, at virkningerne heraf vil variere alt efter indholdstype, og der er behov for yderligere vurderinger heraf. Kommissionen planlægger en evaluering af geoblokeringsforordningen i 2022. Inden for audiovisuelt indhold vil Kommissionen indgå i en dialog med de berørte parter med henblik på at fremme udbredelsen af kvalitetsindhold i hele EU. Resultaterne i rapporten vil være afgørende for, om Kommissionen derefter vil overveje at foreslå ændringer til forordningen, opfølgningsforanstaltninger eller indgreb i lovgivningen.

I juni 2021 blev der i den danske ophavsretslov indsat en ny bestemmelse i § 87a, der er en implementering af artikel 3 i direktiv 2019/789. Bestemmelsen medfører en bedre udbredelse i EU af indhold på onlinetjenester. Udgangspunktet ved tilrådighedsstillelse af indhold i andre lande er, at ophavsretlige handlinger anses for at finde sted i modtagerlandet. I den nye bestemmelse fraviges dette udgangspunkt, og der bliver således indført et oprindelseslandsprincip. Dette betyder, at ophavsretlige handlinger i stedet anses for at finde sted i oprindelseslandet – eks. Danmark. I henhold til bestemmelsen i ophavsretsloven § 87a gælder oprindelseslandsprincippet for radio- eller fjernsynsforetagendets tilknyttede onlinetjenester, når der er tale om radioprogrammer, Tv-programmer, som er nyheds- og aktualitetsprogrammer eller radio- eller fjernsynsforetagendets fuldt finansierede egenproduktioner. Dette vil dog ikke gælde sportsbegivenheder samt ophavsretligt beskyttede værker og frembringelser, der indgår heri.

Det ophavsretlige aftalelicenssystem har ligeledes stor betydning for visningen af film og TV i de nordiske nabolande, da der herved kan indgås fælles aftaler mellem TV-distributørerne og broadcastere sammen med nationale forvaltningsselskaber på tværs af de nordiske lande. I Danmark har mange TV seere adgang til nordisk TV og de største distributører i Danmark har de nordiske kanaler indeholdt i deres basis TV-pakker, som det fremgår af rapporten fra 2019 om »Nordisk TV på tværs af grænser«, bestilt af Nordisk Ministerråd for Kultur.

Endeligt er Nordvision et centralt samarbejde i forhold til at øge tilgangen til nordisk tv. Nordvision er et samarbejde fra 1959 mellem de nordiske public service selskaber. Samarbejdet består af samproduktioner, programudvikling, fondsstøtte, forsknings og udvekslingsprojekter, og ifølge rapporten fra 2019 om Nordisk TV anses samarbejdet for at være vellykket. Samarbejdet består af DR (Danmark), NRK (Norge), SVT (Sverige), Yle (Finland) og associerede partnere KNR (Grønland), KVF (Færøerne), UR (Sverige) og Sveriges Radio (SR, Sverige).

DIGITALE VÆRKTØJER TIL KOMMUNIKATION MED DET OFFENTLIGE

Under det danske formandskab i 2020 blev rammerne for Cross-border Digital Service Programme (CBDS) vedtaget. Programmets formål er at arbejde for, at nordisk-baltiske borgere og virksomheder lettere kan få adgang til selvbetjeningsløsninger på tværs af landegrænserne. Programmet samler adskillige samarbejdsprojekter, herunder NOBID-projektet, som arbejder på at det bliver teknisk muligt at anvende elektroniske identiteter (eID'er) på tværs af Norden-Baltikum.

Forventningen er at der kommer mere fremdrift i arbejdet med grænseoverskridende digitalisering, herunder eID'er efter vedtagelsen af roadmappet for ministerdeklarationen, Digital North 2.0. Samtidig skal grænseoverskridende eID'er i nordisk regi flugte implementeringen på EU-plan, jf. eIDAS-forordningen i EU.

OPRETTELSE AF ET NORDISK MINISTERRÅD FOR TRANSPORT

Der har under det danske formandskab af Nordisk Ministerråd i 2020 været sat fokus på at afsøge muligheden for at styrke det nordiske samarbejde på transportområdet. Dette har fundet sted på en række møder. Der var dog ikke den nødvendige opbakning til at oprette en ny ministerrådsformation.

COVID-19 har forårsaget flere store udfordringer for transportsektoren i 2020 og 2021. De nordiske transportministre er i løbende dialog med hinanden om de respektive nationale håndteringer af pandemien. Disse udfordringer er i stor udstrækning løst gennem bilateral kontakt mellem de relevante lande. Det bemærkes også, at mange af de udfordringer, transportsektoren har været mødt med under COVID-19-pandemien, har været behandlet på EU-niveau.

UDVEKSLING AF STATISTIK MELLEM DE NORDISKE LANDE

De nordiske lande samarbejder på at finde løsninger, der kan sikre en øget udveksling af data til statistiske formål.

Siden 2017 har der været samtaler mellem de nordiske statistiskinstitutioner omhandlende, hvorledes der kan ske en øget udveksling af data, herunder personoplysninger, mellem de nordiske lande. Udvekslingen skal sikre forbedring af eksisterende statistikker og udarbejdelse af nye. Udvekslingen af data er stødt på vanskeligheder grundet forskellige nationale lovgivninger og GDPR.

For Danmark har det været essentielt, at de data, der videregives til de andre nordiske lande, udelukkende må behandles til statistiske og videnskabelige formål, dvs. til formål, som ikke er uforenelige med det formål, de er indsamlet til. Dette har også været den generelle holdning blandt de øvrige lande. Svensk lovgivning har dog gjort, at det fra svensk side ikke kan garanteres, at de oplysninger der bliver videregivet til Sverige, udelukkende vil blive behandlet til statistiske og videnskabelige formål.

Der er fundet en løsning vedrørende 'Nordic Project on Cross-Border Mobility and Benefits'. Da disse data også skal bruges til udarbejdelsen af europæisk statistik, kan de udveksles med hjemmel i den europæiske statistikforordning (223/2009), hvorfor den statistiske formålsbegrænsning er

sikret i henhold til den europæiske lovgivning. Denne løsning kan dog kun tages i brug, når data skal benyttes til udarbejdelse af europæisk statistik. Der arbejdes derfor stadig på at finde en løsning på områder, hvor data ikke skal benyttes til europæisk statistik.

På enkelte andre projekter er blevet benyttet en løsning, hvor data fra alle lande videregives til et enkelt land, der ikke er Sverige. Dette land står så for udarbejdelse af statistik på vegne af alle landene. Denne løsning er dog både fordyrende og meget lidt fleksibel, hvorfor den ikke anses som en løsning der kan implementeres på alle områder.

RET TIL FRAVÆR FRA ARBEJDE VED VARETAGELSE AF POLITISKE HVERV I KOMMUNER OG REGIONER

I 2015 bakkede alle Folketingets partier op om en lovændring¹, der gav den daværende økonomi- og indenrigsminister (nu indenrigs- og boligminister) bemyndigelse til, under forudsætning af gensidighed, at indgå aftale om, at kommunal- og regionalpolitikere i et andet land har ret til fravær fra arbejdet i Danmark i samme omfang, som danske kommunal- og regionalpolitikere har.

Et udkast til en sådan aftale har siden 2016 været drøftet mellem Danmark og Sverige. Sverige har senest i juni 2021 oplyst, at den svenske regering er i gang med det lovforberedende arbejde med henblik på at etablere et lovgrundlag og derefter håndtere aftalen.

INSTITUTIONALISEREDE PERSONERS MULIGHEDER FOR AT FLYTTE PÅ TVÆRS AF LANDEGRÆNSER

Ifølge den nordiske Konvention om Social Bistand og Sociale Tjenester (1994) artikel 9, har personer der grundet alder eller handicap har behov for langvarig pleje, mulighed for frit at flytte til et andet nordisk land. Konventionen, som den er nu, pålægger kommunerne at medvirke til flytningen af institutionaliserede personer, men opstiller ikke regler for fx udgiftsfordelingen.

Der er en høj grad af usikkerhed omkring, hvor mange personer der anvender denne ret, herunder hvor mange, der i den forbindelse oplever forhold, der kan karakteriseres som en grænsehindring. Af grænsehindringsdatabasen fremgår det, at der antageligt ikke er tale om særligt mange, men dog har store konsekvenser for de pågældende personer. Social- og Ældreministeriet modtager årligt meget få opklarende spørgsmål fra danske kommuner eller pårørende til personer, der ønsker at flytte til/fra Danmark; og det er det generelle indtryk, at der i disse sager findes en fornuftig løsning for den pågældende borger. Ministeriet har været i kontakt med Nordisk Ministerråds Sekretariat, Nordens Velfærdscenter inkl. sekretariatet for det nordiske Funktionshinderråd samt informationstjenesten Info Norden, men det er heller ikke derigennem været muligt at identificere nylige eksempler på borgere, der møder en grænsehindring i forbindelse med en flytning til/fra Danmark.

På baggrund heraf vurderes det, at grænsehindringen i dansk optik bør kunne afhjælpes ved en bedre vejledning, fx med vejledende eksempler på udgiftsfordeling de pågældende kommuner imellem. Dette kan ske i forbindelse med en eventuel revision af Bistandskonventionen.

¹ Se lov nr. 180 af 24. februar 2015

ARBEJDSPRAKTIK PÅ TVÆRS AF DE NORDISKE GRÆNSER

Grænsehindringsrådet har tidligere sat fokus på vanskelighederne ved at tage arbejdspraktik i et andet nordisk land, som bundes i forskelligartet arbejdsmarkedslovgivning på tværs af Norden. I 2020 drøftede arbejdsmarkedssektoren igen spørgsmålet om arbejdspraktik i et andet nordisk land, herunder om der var opstået nye faktorer, der betød, at en tidligere beslutningen om ikke at skulle se det som en grænsehindring skulle genovervejes. Det blev konkluderet, at dette ikke var tilfældet.

BESKATNING AF KULTURARBEJDERE

Efter danske regler fritages dansk hjemmehørende personer for dansk beskatning af løn for arbejde i Sverige, hvis de er socialt sikret i Sverige. Skattefritagelsen gælder ikke for dansk hjemmehørende kulturarbejdere, der arbejder i Sverige. Sverige beskatter ikke-hjemmehørende kulturarbejdere med en særlig lav bruttoskat på 15 pct. i modsætning til andre ikke-hjemmehørende medarbejdere, der beskattes med en bruttoskat på 25 pct. Det danske synspunkt er, at en dansk udvidelse af skattefritagelsen til også at omfatte kulturarbejdere, der arbejder i Sverige, forudsætter, at Sverige ændrer deres regler, så de beskattes på samme niveau som andre ikke-hjemmehørende medarbejdere.

AUTORISATION AF NORDISKE SOSU-MEDARBEJDERE I DANMARK

Styrelsen for Patientsikkerhed behandler ansøgninger fra nordiske ansøgere efter reglerne i anerkendelsesdirektivet². Det skyldes ændringen af den nordiske overenskomst, der trådte i kraft den 1. februar 2020, der tilsiger at alle ansøgere skal vurderes i forhold til dette direktiv. For ansøgninger om autorisation som social- og sundhedsassistent betyder det, at Styrelsen for Patientsikkerhed foretager en konkret vurdering af ansøgerens udenlandske uddannelse, som skal sammenlignes med den tilsvarende danske. Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at styrelsen har erfaring med, at der er væsentlige forskelle på svensk- og norskuddannede ansøgers samlede kompetencer (uddannelse og erhvervs erfaring) i forhold til den danske uddannelse. Såfremt der er tale om væsentlige forskelle, kan ansøger ikke umiddelbart få dansk autorisation, men Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at mange norske og svenske ansøgere får mulighed for at udligne forskellene og dermed opnå varig autorisation som beskrevet i anerkendelsesdirektivet. Udenlandsk uddannede sundhedspersoner har mulighed for at arbejde i det danske sundhedsvæsen og udføre opgaver, som sundhedspersonen og arbejdsgiveren er enige om, at sundhedspersonen har kompetence til at udføre, men den pågældende sundhedsperson kan ikke benytte titlen social- og sundhedsassistent, førend den pågældendes uddannelse er anerkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed.

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer med senere ændringer

GRÆNSEPENDLING I ØRESUNDSREGIONEN FOR TREDJELANDBORGERE UDEN FOR NORDEN OG EU

Det følger af udlændingebekendtgørelsens § 25, stk. 4, at der kan gives arbejdstilladelse til en udlænding med ophold uden for landet, hvis udlændingen ville have opfyldt betingelserne for at få opholdstilladelse efter en af udlændingelovens erhvervsordninger. En statsborger i et land uden for EU/EØS med bopæl i et andet land end Danmark, kan få tilladelse til at arbejde i Danmark, hvis den pågældende fx opfylder betingelserne for en tilladelse efter beløbsordningen.

En amerikansk statsborger med bopæl i Sverige kan således meddeles arbejdstilladelse i Danmark efter grænsependlerreglen, hvis den pågældende opfylder alle betingelser i en relevant erhvervsordning. Hvis den pågældende person har en høj indkomst, vil beløbsordningen kunne være en mulighed. Den pågældende udlænding skal således have et konkret jobtilbud i Danmark med en årlig løn på mindst 445.000 kr. Derudover skal ansættelsen opfylde en række krav, bl.a. skal lønnen udbetales til en dansk bankkonto, og løn- og ansættelsesvilkår skal være sædvanlige efter danske forhold.

Ansøgninger om arbejdstilladelse fra pendlere er ikke gebyrpålagte.

BESKATNING AF VIKARBUREAUER

Udenlandske arbejdstagere, der fx af deres svenske vikarbureau, udlejes til at udføre arbejde i Danmark for danske virksomheder, kan blive beskattet af lønnen herfor efter de danske arbejdsudlejeregler. De danske regler sikrer, at arbejde, der efter OECD's kriterier, reelt udføres for en dansk arbejdsgiver i Danmark, kan beskattes i Danmark – både ved direkte ansættelse og ved arbejdsudleje, hvor medarbejderen formelt har en udenlandsk arbejdsgiver (fx et vikarbureau). De danske regler er i overensstemmelse med den nordiske skatteaftale og OECD's modeloverenskomst.

Sverige har fra 1. januar 2021 også indført arbejdsudlejeregler.

FRATAGELSE AF STEMMERET FOR DANSKERE BOSAT I ANDRE NORDISKE LANDE

Efter grundlovens § 29 er det en betingelse for at have valget til Folketinget, at man har fast bopæl i riget. Efter folketingsvalglovens § 2 anses en række persongrupper, der opholder sig i udlandet, alligevel for at have bevaret fast bopæl i riget i grundlovens forstand.

Det sagkyndige Valgretsudvalg undersøgte i 2003, hvordan kredsen af udlandsdanskere med valget i videst muligt omfang kunne udvides inden for grundlovens rammer. På baggrund af udvalgets betænkning nr. 1432 blev folketingsvalglovens § 2 udvidet ved lov nr. 438 af 9. juni 2004. Hvis valget skal udstrækkes yderligere, f.eks. til at omfatte alle danskere, der bor i andre nordiske lande, vil det kræve en grundlovsændring.

SAMORDNINGSNUMMER

Regeringen og Grænsehindringsrådet har længe presset på for at Sverige gjorde det muligt for danske fritidshusejere at søge om svensk samordningsnummer. Sverige har i 2021 åbnet op for denne mulighed, hvilket giver forventning om en lettelse i hverdagen for de danske fritidshusejere.

NYE SVENSK REGLER MED REGISTRERINGSKRAV FOR DANSKE ARBEJDSGIVERE

Sverige har fra 1. januar 2021 indført nye regler, der som udgangspunkt fastsætter krav om registrering i Sverige af danske arbejdsgivere med svensk hjemmehørende medarbejdere, hvis de arbejder hjemmefra. Fra dansk side er der bl.a. hos arbejdsgivere og brancheorganisationer stor usikkerhed om reglerne og bekymring for, at registreringskravet for danske arbejdsgivere kan udgøre en barriere for et velfungerende arbejdsmarked i Øresundsregionen. Skatteministeren har skrevet til den svenske finansminister med et forslag om, at landene i fællesskab finder en løsning.

COVID-19 relaterede grænsehindringer

SOCIALSIKRING PÅ TVÆRS AF DE NORDISKE GRÆNSER

COVID-19 har betydet, at mange grænsearbejdere har måtte arbejde hjemmefra i en periode. Ifølge EU-reglerne om social sikring er grænsearbejdere omfattet af arbejdslandets sociale sikring, når de arbejder mindre end 25 pct. i bopælslandet. Den øgede mængde hjemmearbejde betyder, at medarbejderne i princippet skal skifte til bopælslandets sociale sikring, fordi de så arbejder mere end 25 pct. i bopælslandet. EU/EØS-landene er imidlertid enige om, at særlige situationer opstået på baggrund af COVID-19 ikke bør have indflydelse på grænsearbejderes social sikring. Dermed sikres stabilitet for grænsearbejderne, der kan forblive omfattet af arbejdslandets sociale sikring.

SKAT VED HJEMMEARBEJDE

COVID-19 betød, at mange i en periode helt eller delvist arbejdede hjemmefra. Dette skabte bl.a. skattemæssige udfordringer for medarbejdere med bopæl i ét land og arbejdsplads i et andet. Øresundsaf-talen medfører, at dansk bosatte pendlere hos en svensk arbejdsgiver kan arbejde hjemmefra i relativt stor udstrækning, uden at beskatningsretten skifter. Dansk bosatte Øresundspendlere, der i overvejende grad arbejder i Danmark, beskattes derimod – ligesom andre, der bor og arbejder i Danmark – af lønnen de dage, hvor de arbejder hjemme.

Hermed slutter redegørelsen.
